

TMS 23 VE VERGİ USUL KANUNU KAPSAMINDA BORÇLANMA MALİYETLERİ

BORROWING COSTS IN THE SCOPE OF THE TAS 23 AND TPL

Yrd. Doç. Dr. Sevgi AYDIN¹

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, borçlanma maliyetlerini, 23 No'lu Uluslararası Muhasebe Standardı (UMS) ile tam uyumlu olarak Türkiye'de yürürlükte bulunan TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı ve Vergi Usul Kanunu (VUK) kapsamında açıklamaktır. Hızla gelişen, değişen ve globalleşen iş dünyasında, işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleri ve büyüebilmeleri için rekabet üstünlüğü yaratmaları ve yarattıkları rekabet üstünlüğünü koruyabilmeleri gereklidir. Rekabet üstünlüğü yaratabilmenin temel koşullarından biri de kârlı yatırımlar yapmaktır. Gerçekleştirilen yatırımların kârlılığını sağlamada yeni finansman olanakları yaratmanın önemi yadsınamaz. Bilindiği gibi yeni finansman olanağı yaratmanın en yaygın yöntemlerinden biri yabancı kaynaklara başvurmaktır. Dolayısıyla, kullanılan yabancı kaynaklara ilişkin olarak oluşan borçlanma maliyetleri konusu önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: TMS 23, Borçlanma Maliyetleri, Aktifleştirme, VUK

Jel Kodları: M41, M48

ABSTRACT

The aim of this study is to explain the borrowing costs, in the scope of the Turkish Accounting Standard (TAS) 23 Borrowing Costs Standard -which is valid in Turkey in total compliance with International Accounting Standard (IAS) 23- and the Tax Procedure Law (TPL). In the rapidly developing, changing and globalising business environment, companies have to maintain superiority in rivalry in order to sustain their existence and development. One of the basic conditions of creating superiority is to make profitable investments. In sustaining the profitability of the investments the importance of creating new financing opportunities cannot be ignored. One of the most common ways of creating new financing opportunities is appealing to liabilities. Therefore it bears utmost importance to recognise borrowing costs that arise.

Keywords: TAS 23, Borrowing Costs, Capitalisation, TPL

Jel Codes: M41, M48

1. GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ülkelerarası ticaret gelişmiş; ülkeler fon ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yabancı sermaye hukukunu yasalarla düzenlemişlerdir. Gelişmekte olan ülkelerin kalkınma çabaları artmıştır. Bu ülkeler sanayileşmiş ülkelere hammadde sağlayıp çeşitli sanayi ürünleri ve sermaye malları ithal eder durumdan kurtulmanın yollarını aramaya başlamışlardır. İşte yabancı sermaye yatırımları, ihtiyaç içindeki

¹ Kadir Has Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, sevgi.aydin@khas.edu.tr

gelişmekte olan ülkelerde, teşebbüs yeteneği, teknoloji, yönetim bilgisi ve pazarlama gibi sermaye kaynaklarının potansiyel bir kaynağı olarak kabul edilmiştir. Üçüncü Dünya Ülkeleri, sadece asgari düzenlemeler değil, vergi bağışıklıkları ve sübvansiyonlar gibi özel teşviklerle dış yatırımlar için misafirperver bir iklim sağlamaya gayret etmişlerdir. 1960'lı yıllardan sonra başka ülkelerde yatırım yapan şirketlerin sayısı artmış, farklı ülkelere mensup şirketlerin oluşturduğu uluslararası ortaklıklar ve çok uluslu şirketler gelişerek dünya üzerinde yayılmışlardır (Türker, 2010: 3). Uluslararası düzeyde meydana gelen bu gelişmeler finansal raporlama ve muhasebe uygulamaları açısından birtakım problemleri veya farklılıkları da beraberinde getirmiştir (Çankaya ve Dinç, 2012: 81 - 102). Bu bağlamda işletmelerin finansal bilgilerine olan ihtiyaç artmış ve muhasebe uygulamalarında ortak bir dil oluşturulmasına yönelik olarak standartlaşma çalışmaları başlamıştır.

İşletmelerin uluslararası finansal piyasalardan fon sağlamaları durumunda ortak dil Uluslararası Muhasebe Standartları / Uluslararası Finansal Raporlama Standartları olmaktadır (Türker, 2011: 6). Bugün birçok ülke ülkelerarası küresel ticarete ve özellikle de doğrudan yabancı sermaye çekme konusunda Uluslararası Muhasebe Standartları / Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın uygulanmasını rekabetin bir gereği olarak görmektedir (Türker, 2010: Sunuş).

Finansal raporların anlaşılır, tutarlı, tarafsız ve karşılaştırılabilir nitelikte sunulması, bu raporları kullanan kişi ve kurumların sağlıklı kararlar almalarında önemli rol oynamaktadır. Bunun sağlanması bakımından, muhasebe ve raporlamanın yüksek kalitede ve küresel düzeyde belirlenmiş standartlara uygun olarak yapılmasının yanı sıra ulusal ve uluslararası uygulamalardaki farklılıkların da giderilmesi gerekir (Karataş, 2010: 117 - 141). Bu kapsamda, Türkiye'de de 2005 yılından beri Uluslararası Muhasebe Standartları / Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ile tam uyumlu standartlar yayınlanmaktadır. Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına uyum sağlanması amacıyla, karşılaştırma kolaylığı sağlamak için aynı standart numaralarının Türkiye'de yayınlanan Standartlarda da kısaltmaları ile birlikte kullanılması uygun görülmüştür (Bekçi ve Özdemir, 2006: 143 - 164).

UMS 23 standardı paralelinde TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı, işletmelerin, bir özellikli varlığın edinimine ilişkin borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesine yönelik esasları düzenlemektedir. Özellikli varlıklar, amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklardır. TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı, Türkiye'de, 2005 yılında yayınlanmış, daha sonra uluslararası standarttaki değişikliklere uyum sağlayacak biçimde 2007 yılında 1 defa ve 2008 yılında 2 defa olmak üzere güncellenmiştir.

Borçlanma maliyetleri; bir işletme tarafından yapılan borçlanmalarla ilgili olarak katlanılan faiz ve diğer giderlerdir (kur farkı, vade farkı vb.). Borçlanma maliyetleri bir işletmenin finansman faaliyetlerinin maliyeti olarak ortaya çıkarlar. İşletmeler faaliyetlerini ve yatırımlarını özkaynakları ve yabancı kaynakları ile finanse ederler (Bektöre ve Sağlam, 2008: 587). Yabancı kaynak kullanımının temel nedeni, yabancı kaynak kullanımının maliyetinin özkaynak maliyetinden düşük olmasıdır (Toroslu, 2011: 177). İşletmeler, nakit ihtiyaçlarını yabancı kaynaklardan sağlamaları durumunda faiz, kur farkı, vade farkı, dosya masrafı ve komisyon giderleri gibi çeşitli maliyetlere katlanırlar ki bu maliyetlerin hepsine birden borçlanma maliyetleri denir (Deran ve Savaş, 2014: 113 - 128).

2. TMS 23 BORÇLANMA MALİYETLERİ STANDARDI

2.1. TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı'nın Kapsamı

TMS 23 Borçlanma Maliyetleri'nin temel ilkesine göre; bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşaatı veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri bu varlığın maliyetinin bir parçasını oluşturur; diğer borçlanma maliyetleri gider olarak muhasebeleştirilir (TMS23 md.1). Standartta özellikli varlıklar, amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklar olarak tanımlanmaktadır (TMS23 md.5). Ancak, özellikli varlığın tanımında karşılaşılan “uzun süre” kavramı TMS 23'te açıklanmamaktadır (Enslin, 2008: 22-23).

İşletmeler, borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesinde bu Standardı uygulayarak (TMS23 md.2). Borç olarak sınıflandırılmayan, imtiyazlı hisseler dahil, özkaynakların gerçekleşen veya tahmini maliyetleri ile ilgili konular bu Standardın kapsamında değildir (TMS23 md.3).

Borçlanma maliyetleri; banka kredileri (kredili mevduat hesapları dahil) ile kısa ve uzun vadeli borçlanmalara uygulanan faizler; borçlanmalarla ilgili iskonto ve primlerin itfa payları; borç sözleşmeleri ile ilgili olarak oluşan diğer maliyetlerin itfa payları; "TMS 17 Kiralama İşlemleri" Standardı uyarınca finansal tablolara yansıtılan finansal kiralamalara ilişkin borçlanma maliyetleri ve yabancı para ile borçlanmalarda, faiz maliyetleri ile ilgili düzeltme olarak dikkate alındıkları ölçüde olmak üzere, kur farkları. Borçlanma giderleri ve finansman giderleri, Borçlanma Maliyetleri Standardı ile ilişkilidir. İlave olarak Borçlanma Maliyetleri Standardı, “Stoklar” ve “Maddi Duran Varlıklar” Standartları ile de ilişkilidir (Aslanertik ve Gümüş, 2012: 13-36).

Stoklar, imalat tesisleri, enerji üretim tesisleri, maddi olmayan duran varlıklar, yatırım amaçlı gayrimenkuller koşullara bağlı olarak, özellikli varlık olabilir. Finansal varlıklar ve kısa süre içerisinde üretilen veya imal edilen stoklar özellikli varlık değildir. Elde edildiklerinde amaçlanan kullanıma veya satışa hazır hale gelen varlıklar da, özellikli varlık değildir (TMS23 md.7).

2.2. Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

Esas olarak borçlanma maliyetleri, borçlanmanın niteliğine ve yöntemine bakılmaksızın, oluştuğu dönemde gider olarak muhasebeleştirilirler (Türker, 2011: 126). Ancak; işletmelerce, bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşaatı veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetleri, ilgili özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilirler. İşletmeler, diğer borçlanma maliyetlerini oluştuğu dönemde gider olarak muhasebeleştirirler (TMS23 md.8). Bu tür borçlanma maliyetleri, güvenilir bir biçimde ölçülebilmeleri ve işletmeye gelecekte ekonomik fayda sağlamalarının muhtemel olması durumunda, özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilirler. Bir işletmenin “TMS 29: Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama” Standardı'nı uygulaması durumunda; borçlanma maliyetlerinin aynı dönem boyunca enflasyonun etkisine isabet eden kısmı, TMS 29' un 21 inci Paragrafı çerçevesinde gider olarak muhasebeleştirilir (TMS23 md.9).

Aktifleştirilecek borçlanma maliyeti belirlenirken, söz konusu borçlanma maliyeti ile özellikli varlık arasındaki ilişkiye bakılır (Deran ve Savaş, 2014: 113 - 128). Belirli bir borçlanma ile bir özellikli varlık arasında doğrudan bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesi ve belirli bir harcamanın hiç yapılmaması halinde kaçınılabilecek borçlanmaların belirlenmesi bazı durumlarda zor olabilir. Örneğin; bu tür bir güçlük, finansman faaliyetlerinin tek bir merkezden yürütüldüğü durumlarda meydana gelir. Bir şirketler

topluluğunun, borçlanma ihtiyaçları için çok sayıda değişik faiz oranlı borçlanma araçları kullandığı ve bu fonları değişik esaslara göre grup şirketlerine kullandığı durumlarda da güçlükler ortaya çıkar. Diğer zorluklar ise, yüksek enflasyonlu ekonomilerde faaliyet gösteren bir grubun, döviz üzerinden veya dövize endeksli olarak kullandığı krediler ile döviz kurlarında dalgalanmalar olduğu durumlarda ortaya çıkar. Sonuç olarak, özellikli varlıkların elde edilmesi ile doğrudan ilişkili borçlanma maliyetlerinin tutarını belirlemek zordur, yorum yapılmasını gerektirir (TMS23 md.11).

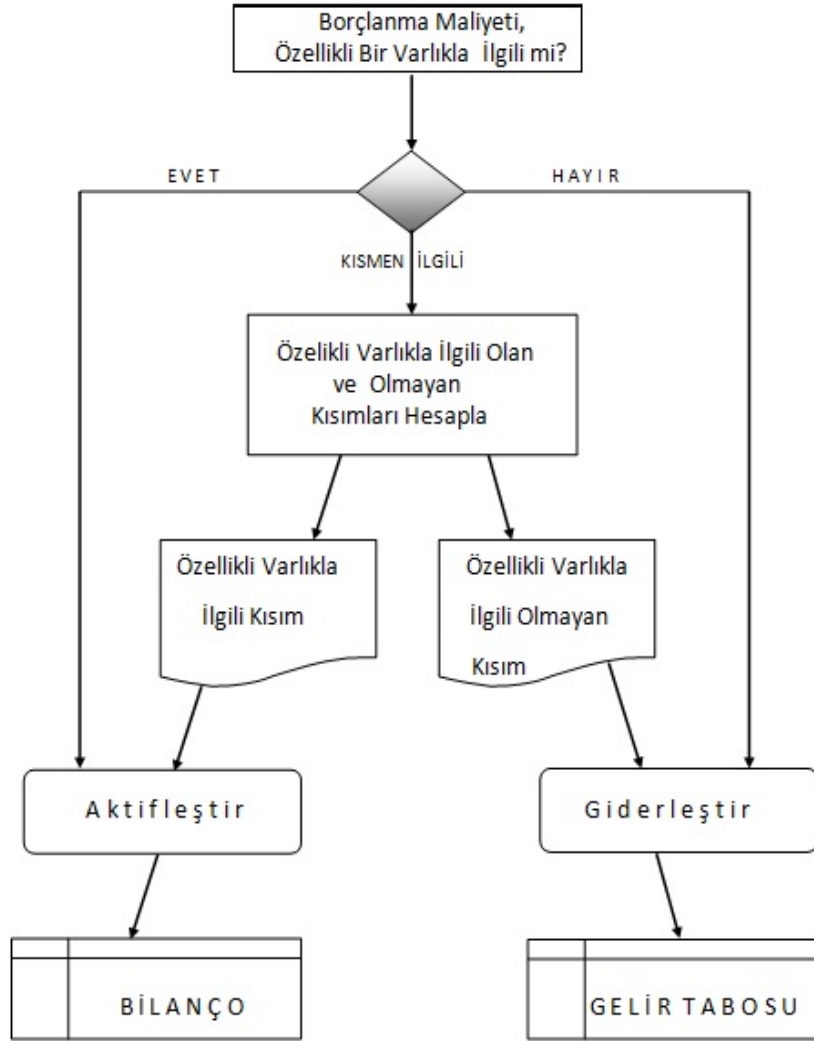
Bir işletme bir özellikli varlığın edinilmesi amacıyla özellikle borçlanmış ise, bu durumda aktifleştirilecek borçlanma maliyeti tutarı; ilgili dönem boyunca söz konusu borçlanmaya ilişkin oluşan borçlanma maliyetlerinden, söz konusu fonların geçici olarak nemalandırılması ile sağlanan gelirlerin düşülmesi suretiyle belirlenir. Bu ifadeye göre; aktifleştirilen borçlanma maliyeti, özellikli varlık için katlanılan toplam borçlanma maliyetinden, elde edilen faiz gelirinin düşülmesi sonucunda ortaya çıkan tutardır (Deran ve Savaş, 2014: 113 - 128).

Bir işletmenin genel amaçlı olarak borçlandığı fonların bir kısmının, bir özellikli varlığın finansmanı için kullanıldığı durumlarda; aktifleştirilebilecek borçlanma maliyeti tutarı, ilgili varlığa ilişkin yapılan harcamalara uygulanacak bir aktifleştirme oranı yardımı ile belirlenir. Bu aktifleştirme oranı, özellikli varlık alımına yönelik yapılmış borçlanmalar hariç olmak üzere, işletmenin ilgili dönem süresince mevcut tüm borçlarına ilişkin borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalamasıdır (TMS23 md.14).

Bazı durumlarda borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalaması hesaplanırken hem ana ortaklık hem de bağlı ortaklıkların borçlanma tutarları dikkate alınır. Diğer durumlarda, bağlı ortaklıkların her birinin kendi borçlanmalarına ilişkin ağırlıklı ortalama borçlanma maliyetini kullanmaları daha uygundur (TMS23 md.15).

Bir özellikli varlığın defter değeri veya beklenen nihai maliyeti, geri kazanılabilir tutarını veya net gerçekleşebilir değerini aşarsa; ilgili varlığın defter değeri, diğer Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olarak azaltılır veya tamamen kayıtlardan silinir. Belli durumlarda, azaltılan veya kayıttan silinen tutarlar, diğer Türkiye Muhasebe Standartları'na uygun olarak yeniden kayıtlara alınır (TMS23 md.16).

Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi süreci Şekil 1'de gösterilmektedir. Şekil 1'de de görüldüğü gibi, oluşan borçlanma maliyetinin muhasebeleştirilmesi için öncelikle bu maliyetin özellikli bir varlıkla ilgili olup olmadığına bakılır. Borçlanma maliyeti özellikli bir varlıkla ilgiliyse aktifleştirilerek bilanço'ya aktarılır. Borçlanma maliyeti özellikli bir varlıkla ilgili değilse giderleştirilir ve gelir tablosuna aktarılır. Borçlanma maliyeti kısmen özellikli bir varlıkla ilgiliyse, özellikli varlıkla ilgili kısmı aktifleştirilerek bilanço'ya aktarılır, özellikli bir varlıkla ilgili olmayan kısmı ise giderleştirilir ve gelir tablosuna aktarılır.

Şekil 1: Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi

2.3. Borçlanma Maliyetlerinde Aktifleştirmenin Başlaması

İşletmelerce borçlanma maliyetlerinin bir özellikli varlığın maliyetinin parçası olarak aktifleştirilmesine, aktifleştirme koşullarının sağlandığı tarihte başlanır. Aktifleştirmenin başlama tarihi, işletmenin aşağıdaki koşulların tümünü sağladığı tarihtir (TMS23 md.17):

- İşletme, varlık için harcama yaptığında;
- Borçlanma maliyetleri oluştuğunda;
- İşletme, ilgili varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlere başladığında.

Bir özellikli varlığa ilişkin harcamalar sadece; nakit ödeme, diğer varlıkların transferi veya faiz içeren yükümlülüklerin üstlenilmesini kapsar. Söz konusu varlıkla ilgili olarak tahsil edilen hakedişler ve devlet teşvikleri, özellikli varlığa ilişkin harcamalardan düşülür. Bir varlığın, önceki dönemlerde aktifleştirilmiş olan borçlanma maliyetleri de dâhil olmak

üzere, bir dönem içerisindeki ortalama defter değeri; normal şartlar altında aynı dönemde aktifleştirme oranının uygulandığı yaklaşık harcama tutarıdır (TMS23 md.18).

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemler; ilgili varlığın fiziksel olarak inşa edilmesi ile sınırlı değildir. Bu işlemler; söz konusu varlıkla ilgili fiziksel inşaatın başlamasından önceki, gerekli izinlerin alınması gibi teknik ve idari faaliyetleri de içerir. Ancak, bu tür işlemler, varlığın durumunu değiştiren herhangi bir üretim veya gelişme olmaksızın varlığın elde tutulmasını kapsamaz. Örneğin; bir arazinin inşaatına hazır duruma getirilmesine ilişkin işlemler sırasında oluşan borçlanma maliyetleri, arazinin geliştirilmesi ile ilgili çalışmaların yapıldığı dönem boyunca aktifleştirilir. Ancak, bina yapma amacıyla alınan bir arazinin, herhangi bir gelişme olmaksızın elde tutulması sırasında oluşan borçlanma maliyetleri aktifleştirilemez (TMS23 md.19).

2.4. Borçlanma Maliyetlerinde Aktifleştirme İşlemine Ara Verilmesi

İşletmelerce bir özellikli varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesine yönelik faaliyetlere uzun süreli ara verilen dönemler boyunca oluşan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine de ara verilir (TMS23 md.20).

Borçlanma maliyetleri, bir varlığın, amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin yapılmasına uzun süreli ara verildiği bir dönemde oluşabilir. Bu tür maliyetler kısmen tamamlanmış varlıkların elde tutulmasından kaynaklanan maliyetler olup, aktifleştirilmeleri mümkün değildir. Ancak, önemli teknik ve idari çalışmalara devam edildiği bir dönemde normal olarak borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez. İşlemlerdeki geçici gecikmenin, varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlerin kaçınılmaz bir parçası olduğu durumlarda da borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilmez (TMS23 md.21).

2.5. Borçlanma Maliyetlerinde Aktifleştirmenin Sona Ermesi

Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir (TMS23 md.22).

Normal şartlar altında, bir varlığın fiziken inşaatının tamamlanması; olağan idari işlemler devam etse dahi, ilgili varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır olduğu anlamına gelir. Varlıkla ilgili, müşterinin veya kullanıcının talebine göre, dekorasyon ve benzeri küçük işlemlere devam edilmesi tüm işlemlerin esas itibarıyla tamamlanmadığı anlamına gelmez (TMS23 md.23).

Bir özellikli varlığın yapımının parçalar halinde tamamlandığı ve diğer parçaların yapımı devam ederken her bir parçanın kullanılabilir olduğu durumlarda; belli bir parçanın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, ilgili parçaya ilişkin borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir (TMS23 md.24).

Her biri bağımsız olarak kullanılabilen birkaç binadan oluşan bir iş merkezi, diğer bölümlerde inşaat devam ederken her bir bölümü ayrı olarak kullanılabilen bir özellikli varlığa örnek teşkil eder (TMS23 md.25).

2.6. Borçlanma Maliyetlerinde Açıklama

Mali tablolar, bu tablolardan yararlanacak kişi ve kuruluşların doğru karar vermelerine yardımcı olacak ölçüde yeterli, açık ve anlaşılır olmalıdırlar. Mali tablolarda finansal

bilgiler tam olarak açıklanmalı ve kullanıcıların kararlarını etkileyebilecek tüm olaylara yer verilmelidir.

İşletmeler; ilgili dönem boyunca aktifleştirilen borçlanma maliyetlerinin tutarını ve aktifleştirilebilecek borçlanma maliyetleri tutarının belirlenmesinde kullanılan aktifleştirme oranını açıklarlar (TMS23 md.26).

2.7. TMS 23'e Göre Uygulama Örneği

Bu bölümde, TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı'nın uygulamasına ilişkin özgün bir örneğe yer verilmektedir.

Konaklama alanında faaliyet gösteren Bonbon İşletmesi, 1 Ocak 2015 tarihinde Selimpaşa'da karavan parkı kurmayı planlamaktadır. Karavan parkının kurulabilmesi için çeşitli altyapı çalışmalarının yapılması ve demirbaş alımının gerçekleştirilmesi gereklidir. Bu çalışmaların tamamlanmasının ardından, karavan parkının 1 Ocak 2016 tarihinde faaliyete geçmesi planlanmaktadır.

Projenin maliyetinin 5 Milyon TL olacağı tahmin edilmektedir. İşletme—bu dönemde 3 farklı banka kredisi kullanmıştır. İşletme, banka kredilerinin yanı sıra tahvil ihraç etmiştir. X Bankası'ndan alınan 3 Milyon TL tutarındaki kredinin tamamı, sadece karavan parkı için kullanılacaktır. Parkın tamamlanması için gerekli olan 2 Milyon TL ise diğer borçlanma kaynaklarından sağlanacaktır.

İşletmenin yıl sonu itibarıyla 1 Ocak 2015 tarihinde kullandığı kredilere ve ihraç ettiği tahvile ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir:

Borçlanma Kaynağı	Tutar	Faiz
X Bankası'ndan alınan kredi	3.000.000 TL	%9
Y Bankası'ndan alınan kredi	3.500.000 TL	%11
Z Bankası'ndan alınan kredi	4.000.000 TL	%13
1 Ocak 2015 tarihinde çıkarılan tahvil	5.000.000 TL	%10

Çözüm:

Öncelikle, işletmenin çıkardığı tahvilden ve kullandığı kredilerden doğan yıllık faiz tutarı hesaplanmalıdır. Yıllık faiz tutarı hesaplaması aşağıda gösterilmektedir:

$$(3.000.000*0,09)+(3.500.000*0,11)+(4.000.000*0,13)+(5.000.000*0,10) = 1.675.000TL$$

X Bankası'ndan alınan kredinin tamamı sadece karavan parkı projesi için kullanılacaktır. Bu tutar aşağıdaki gibi hesaplanmalıdır:

$$3.000.000*0,09 = 270.000TL$$

Hesaplanan faiz yükünün 270.000TL'lik kısmı karavan parkı projesi ile ilgilidir. Bu nedenle 270.000 TL'nin tümünün aktifleştirilmesi gerekmektedir.

Y ve Z Bankalarından alınan krediler ve işletme tarafından ihraç edilen tahvilden kaynaklanan borçlanma maliyetlerinden, 2.000.000 TL'lik kısma ilişkin maliyet de, söz konusu proje için kullanılacağından aktifleştirilmelidir. TMS 23'de açıklandığı gibi, aktifleştirme oranı kullanılarak, söz konusu borcun maliyeti belirlenmelidir. Aktifleştirme oranı, sadece bu projenin tamamlanması için kullanılan kredi dışında kullanılan borçlanma maliyetlerinin ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanmalıdır:

$$\text{Aktifleştirme Oranı} = \frac{(3.500.000*0,11)+(4.000.000*0,13)+(5.000.000*0,10)}{12.500.000}$$

$$\text{Aktifleştirme Oranı} = \%11,24$$

Karavan parkı projesi için kullanılan 2.000.000 TL'lik tutarın maliyeti, aktifleştirme oranı kullanılarak, aşağıdaki gibi hesaplanmalıdır:

$$2.000.000*0,1124 = 224.800 \text{ TL}$$

Aktifleştirilmesi gereken toplam tutarı hesaplamak için X Bankası'ndan alınan kredinin maliyeti ve diğer finansman kaynaklarından elde edilen kaynakların aktifleştirme oranı kullanılarak hesaplanan maliyeti toplanmalıdır:

$$\text{Aktifleştirilecek Tutar} = 270.000\text{TL}+224.800\text{TL} = 494.800 \text{ TL}$$

Aktifleştirilecek toplam tutar 494.800 TL olarak hesaplanmıştır.

Borçlanma maliyetinin dönem gideri olarak gelir tablosuna yansıtılması gereken tutarının belirlenmesi için, toplam finansman maliyetinden aktifleştirilen tutar çıkarılmalıdır:

$$\text{Giderleştirilecek Kısım} = \text{Toplam Finansman Maliyeti} - \text{Aktifleştirilen Tutar}$$

$$1.675.000 \text{ TL}-494.800 \text{ TL} = 1.180.200 \text{ TL}$$

Borçlanma maliyetinin giderleştirilerek gelir tablosuna aktarılması gereken tutarı 1.180.200 TL olarak belirlenmiştir.

Bonbon İşletmesi'nin 01.01.2015 tarihinde yapması gereken muhasebe kayıtları aşağıda gösterilmektedir:

01.01.2015			
BANKALAR		15.500.000	
	BANKA KREDİLERİ		15.500.000
01.01.2015			
BANKALAR		5.000.000	
	ÇIKARILMIŞ TAHVİLLER		5.000.000

1.1.2015 tarihinde, işletmenin dönem başında aldığı banka kredilerine ve ihraç ettiği tahvile ilişkin yevmiye kayıtları yapılmalıdır.

Bonbon İşletmesi'nin 31.12.2015 tarihinde yapması gereken muhasebe kayıtları aşağıda gösterilmektedir:

31.12.2015			
FİNANSMAN GİDERLERİ		1.675.000	
	ÖDENECEK TAHVİL FAİZİ		500.000
	BANKA KREDİLERİ		1.175.000
31.12.2015			
YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR		494.800	
	FİNANSMAN GİDERLERİ		494.800

31.12.2015 tarihinde, banka kredilerine ve ihraç edilen tahvile tahakkuk eden faizlerin yevmiye kayıtları yapılmalıdır. Hesaplanan yıllık faiz tutarının tamamı Finansman Giderleri Hesabı'na kaydedilmelidir. Daha sonra ise özellikli varlık niteliği taşıyan proje için kullanılan kredi tutarına ilişkin faiz Finansman Giderleri Hesabı'ndan, Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'na aktarılmalıdır. Böylece, özellikli varlık için katlanılan finansman maliyeti, dönem gideri olarak raporlanmayacak, 23 No'lu Borçlanma Maliyetleri Standardı'nda açıklandığı gibi aktifleştirilmiş olacaktır.

3. TMS 23'ÜN VUK İLE KARŞILAŞTIRILMASI

Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilme yöntemleri TMS 23 ve Vergi Usul Kanunu'na göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar Tablo 1 ve Tablo 2'de gösterilmektedir. Borçlanma maliyetlerinin muhasebeleştirilmesi yöntemleri mali ve ticari kârın oluşumunda büyük bir önem teşkil etmektedir (Karataş, 2010: 117 - 141). Dolayısıyla TMS 23 ve Vergi Usul Kanunu arasındaki farklılıklar, mali ve ticari kârın hesaplanmasında önemli farklılıklar doğurabilecek niteliktedir.

Tablo 1: Duran Varlıklarla İlgili Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilme Esaslarının Karşılaştırılması

	Muhasebe Standartları (TMS 23)		Vergi Usul Kanunu	
	Varlık Kullanıma Hazır Hale Gelinceye Kadar	Varlık Kullanıma Hazır Hale Geldikten Sonra	Varlığın İktisap Edildiği Dönem Sonuna Kadar	Varlığın İktisap Edildiği Dönemden Sonra
Faiz Giderleri	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
Vade Farkları	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
Kur Farkları	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
Komisyon Giderleri	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.

Kaynak: Kıymetli Şen, 2006: 133.

TMS 23'e göre; duran varlıklarla ilgili faiz giderleri, vade farkları, kur farkları ve komisyon giderleri varlık kullanıma hazır hale gelinceye kadar maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir. Varlık kullanıma hazır hale geldikten sonra ise dönem gideri olarak kaydedilir. VUK'a göre ise; duran varlıklarla ilgili faiz giderleri, vade farkları, kur farkları ve komisyon giderleri, varlığın iktisap edildiği dönem sonuna kadar maliyete eklenir, varlığın iktisap edildiği dönemden sonra ise maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.

Tablo 2: Stok Edinimi ile İlgili Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilme Esaslarının Karşılaştırılması

	Muhasebe Standartları (TMS 23)		Vergi Usul Kanunu	
	Varlık Kullanıma Hazır Hale Gelineye Kadar	Varlık Kullanıma Hazır Hale Geldikten Sonra	Varlık Aktife Alıncaya Kadar	Varlık Aktife Alındıktan Sonra
Faiz Giderleri	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
Vade Farkları	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
Kur Farkları	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.
Komisyon Giderleri	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.	Dönem gideri olarak kaydedilir.	Maliyete eklenir.	Maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.

Kaynak: Kıymetli Şen, 2006: 134.

TMS 23'e göre; stok edinimi ile ilgili faiz giderleri, vade farkları, kur farkları ve komisyon giderleri varlık kullanıma hazır hale gelinceye kadar maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir. Varlık kullanıma hazır hale geldikten sonra ise dönem gideri olarak kaydedilir. VUK'a göre ise; stok edinimi ile ilgili faiz giderleri, vade farkları, kur farkları ve komisyon giderleri, varlık aktife alıncaya kadar maliyete eklenir, varlık aktife alındıktan sonra ise maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.

4. SONUÇ

Bu çalışmada UMS 23 ile tam uyumlu olarak Türkiye'de yürürlükte bulunan TMS 23 Borçlanma Maliyetleri standardı; kavramsal çerçevesi, muhasebeleştirilmesi ve borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesi boyutları ile açıklanmıştır. Çalışmada standardın Vergi Usul Kanunu ile karşılaştırması yapılmıştır.

TMS 23 Borçlanma Maliyetleri standardına göre; öncelikle, gerçekleşen borçlanma maliyetinin özellikli bir varlığın edinimiyle ilgili olup olmadığı tespit edilir. Eğer borçlanma maliyeti bir özellikli varlığın elde edilmesi, inşaatı veya üretimi ile doğrudan ilişkili ise aktifleştirilerek bilançoda raporlanır; aksi durumda borçlanma maliyetleri gider olarak muhasebeleştirilerek gelir tablosunda raporlanır. İşletme, varlık için harcama yaptığında; borçlanma maliyetleri oluştuğunda; işletme, ilgili varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli işlemlere başladığında, aktifleştirmeye başlanır. İşletmelerce bir özellikli varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesine yönelik faaliyetlere uzun süreli ara verilen dönemler boyunca oluşan borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine ara verilir. Bir varlığın amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilmesi için gerekli tüm işlemler esas itibarıyla tamamlandığında, borçlanma maliyetlerinin aktifleştirilmesine son verilir.

VUK'a göre ise; duran varlıklarla ilgili borçlanma maliyetleri, varlığın iktisap edildiği dönem sonuna kadar maliyete eklenir, varlığın iktisap edildiği dönemden sonra ise maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir; stok edinimi ile ilgili borçlanma maliyetleri,

varlık aktife alınıncaya kadar maliyete eklenir, varlık aktife alındıktan sonra ise maliyete eklenir veya dönem gideri olarak kaydedilir.

KAYNAKÇA

- AKDİŞ, M. (1988), "Dünya'da ve Türkiye'de Yabancı Sermaye Yatırımları ve Beklentiler", Dünya'da ve Türkiye'de Yabancı Sermaye Yatırımları ve Beklentiler, İstanbul, YASED Yayınları 33, 61 - 90.
- ASLANERTİK, B.E. ve Gümüş, Y. (2012), "The Comparison of Accounting Standards and Turkish Tax Procedure Law: an Income Statement Application", The World of Accounting Science, (14)3, 13 – 36.
- BEKÇİ, İ. ve Özdemir, O. (2006), "Türkiye Muhasebe Standartlarının Oluşumuna ve Uygulanmasına Yönelik Muhasebe Meslek Mensuplarının Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 11(2), 143 – 164.
- BEKTÖRE, S. ve Sağlam, N. (2008), **TMS 23 Borçlanma Maliyetleri**, Sağlam, N. Şengel, S. ve Öztürk, B. (derleyenler), **Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması İçinde**, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.
- ÇANKAYA, F. Dinç, E. (2012), "Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Uygulama Başarısını Etkileyen Faktörler: Bağımsız Denetçiler Üzerine Bir Araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(1), 81 – 102.
- DERAN, A. ve Savaş, İ. (2014), "Borçlanma Maliyetlerinin Muhasebeleştirilme Esaslarının 23 Nolu Türkiye Muhasebe Standardı (TMS 23) Kapsamında Değerlendirilmesi", Mali Çözüm, Temmuz-Ağustos, 113 – 128.
- ENSLİN, Z. (2008), "Capitalisation of Borrowing Cost – Murky Waters Ahead", Accountancy SA, March, 22 – 23.
- KARATAŞ, M. (2010), "Borçlanma Maliyetlerinin UMS 23, Kobiler İçin UFRS ve VUK Kapsamında Değerlendirilmesi", Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 98, 117 - 141.
- KIYMETLİ Şen, İ. (2006), Borçlanma Maliyetlerinin Türk Vergi Mevzuatı, Sermaye Mevzuatı ve Uluslararası Muhasebe Standartları Kapsamında İncelenmesi, yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı. İSTANBUL
- TMS 23 Borçlanma Maliyetleri Standardı (2015), **TMS/IFRS 2015 Seti**, KGK.
- TOROSLU, M.V. (2011), **Türkiye Muhasebe Standartlarında Hasılat Maliyet İlişkisi**, Adalet Yayınevi: Ankara.
- TÜRKER, İ. (2011), **Türkiye'de Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) Paralelinde Yapılan Düzenlemelerin Finansal Tablo Kullanıcıları Üzerindeki Muhtemel Etkileri**, TÜRMOB Yayınları - 407: İstanbul.
- TÜRKER, M. (2010), "IFRS/IAS ile Uyumlu TMS/IFRS" içinde sunuş yazısı, Yazarlar: Özerhan, Y. ve Yanık, S. Ankara: TÜRMOB Yayınları - 377.